

PRADNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (takratna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelje in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za avstro-ogrsko in bosno K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50, mesečna K 1.50; za Nemčijo celoletno K 21.00; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petstotina 20 vin., pogojen prostor 26 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 6 vin.

Črnorumeni patriotizem.

Zdrege grofa Khuena so obrodile čuden sad: Črno rumeni patriotardi na Dunaju so začeli sopihati kakor zdraženi gadje in se postavljajo na branik »kronskih pravic«, kakor da so najeti za to. Vse »lojalne« prsi se nastavljajo, vse prazne gumbnice demonstrirajo, poželjivost po odrhli je tako velika, da bi se morala izčrpati vsa zaloga, če bi se imelo izpolniti vse koprnjenje po dekoracijah. Vsa komediantovska banda je pokonci, njeno kričanje je vsiljivo prešedeče, da bole človeka ušesa, in njene deklamacije so sleparske, da bi bil korobač najboljši zdravilo zanje.

Neki dunajski list, ki se je iz samih kupčijskih razlogov udingal vojnim hujšakcem, riga kakor osel, ki bi rad, da bi njegov krasni glas dosegel nebesa, pa pozivlje v gorostasni domišljavosti parlament, da naj se nemudoma, hipoma, še to uro postavi v bran. Drug »velik« list, ki se smatra za glavno trobilo vsega svobodomiseltva, filozofira v članku, ki bi bil jezuističen, če ne bi bil preneumen za to, da so kronske pravice — ljudske pravice.

Vsa ogrska in avstro-ogrška kriza ne bi bila vredna črnila, ki se porabi zaradi nje, ker je jasno, da igra Khuen Hedervary le komečijo, in Košut jo igra z njim. Resolucija, ki bi jo imel ogrski parlament skleniti o rezervistih, je teorija brez praktičnih moči, ki nikomur nič ne da in nikomur nič ne stori. Nobene krize ne bi bilo treba zaradi te prazne resolucije in nobene besede zaradi te krize, če ne bi avstrijski liberalizem v tej stvari igral take žalostne vloge, da se človek strmeč vprašuje, kako je mogoč tak propad in kam vodi ta nazadnjaški razvoj. Ali so to res sinovi očetov, ki so se nekdaj bojevali na barikadah za ustavo?

Auffenberg razumemo. Mož je vojni minister, general, človek, ki je od mladih nog živel v subordinaciji, pa vsled dolgoletne navade ne verjame, da bi mogel svet obstajati brez militarizma in avtokracije. Zanj je vojaščina čisto poseben, od navadnega ljudstva ločen aparat, in kdor se ga hoče kakorkoli dotakniti, je njegov sovražnik. Auffenbergu je gotovo že to preveč, da je dovoljenje rekrutov odvisno od parlamenta; če je že tako, ima to biti formalnost in nič več. Da bi parlament imel razpolagati še z rezervisti, to je že preveč, to je nezaslišano, to je nemogoče.

Ali če ne zna vojni minister zamenjati svoje glave z drugo, bi človek dejal, da tudi ljudski zastopniki ne morejo misliti z generalskimi možgani. Načeloma vendar ni vojska zaradi možganov na svetu, temveč zaradi države; po liberalnih načelih in v zmislu ustavnosti pa nimajo v državi odločevati generali, temveč parlament. Kar je razumljivo iz Auffenbergovih ust, je nerazumljivo ne le z ljudskega stališča, nego tudi s stališča ljudskega zastopa.

Avstrijski parlament se nima v tem slučaju prav nič postavljati v bran proti ogrskemu, temveč bi imel le vprašati svojega gospoda Stürggha, kdo mu je dal pravico, da se je šel kregati s Khuenom o zadevi, ki mu nič ni mar. Če bi bilo avstrijskemu parlamentu kaj do svojih pravic, bi dopovedal temu svojemu grofu, da je v Avstriji edino državni zbor pokličan, da izreka mnenja in nazore države; ob-

enem bi pa povedal, da ga razširjenje parlamentarnih pravic napram militarizmu nič ne ženira in da bo tudi sam storil to, kar bi se moralo že storiti takrat, ko se je vpeljala ustava.

Sodeč po pisavi meščanskega časopisja prihajamo res boljbolj v dobo prave reakcije. Meščanstvo ima od dne do dne manj zmisla za državljanske pravice; pod plaščem »patriotizma« se širi najklavnernejši bizantinizem in lakajstvo se smatra zopet za najvišjo čast.

Pri vsem tem se utegne zgoditi, da bodo patriotardarski petolizniki še blamirani do kosti. Ako cesar še ni pritrldil Khuenovim predlogom, je zelo verjetno, da jim pritrldi v najkrajšem času in v penzijo pojde takrat ljubi Auffenberg. Malo znamenja se je pokazalo že v ponedeljek. Po avdienci pri cesarju je pridrldil skupni finančni minister Bilinski svojim tovarišem zajtrk v hotelu Sacher. Tja sta prišla oba ministrska predsednika Stürggh in Khuen, minister za zunanje zadeve grof Berchtold, oba domobranska ministra Georgi in Hazai, ni pa bilo ekselence Auffenberga, a tudi nismo nikjer čitali, da bi bil zadržan.

Če da cesar Khuenu prav, lahko obleče vojni minister civilno suknjo, Stürggh si pa svojo blamažo vtakne za klobuk. Z njim vred pa bodo blamirani oni, ki pojo, da je največja slast ležati v prahu na trebuhu. Blamaža pride od zgoraj; od spodaj pa bi bila za to svojat najbolj primerna poštena in dovolj krepka brca.

Za nedolžno obsojene poslance ruske dume.

Socialno demokratični člani nemškega državnega zbora, socialno demokratični poslanci bavarskega, vrttembergškega, saškega, vajdanskega, oldenburškega, hesenskega, vajmarskega, majninskega, koburg-gotskega, altenburškega deželnega zbora in socialno demokratični zastopniki hamburškega, bremenskega in liberškega mestnega sveta so izdali naslednjo

izjavo:

Dne 1./14. junija l. 1907 je obtožila ruska vlada iz 55 članov sestavljeno socialno demokratskih poslancev, po mučeniški smrti poslancev stva in je zahtevala takojšnjo izročitev sodišču. Dumska komisija je preiskala obtožni material in odklonila izročitev, na kar je vlada 3./17. junija 1907 razrušila ustavo, razpuščila durno in vrgla 37 članov socialno demokratične frakcije v ječo. Pred izjemnim sodiščem so bili obtoženci za zaprtimi durmi 1./14. decembra 1907 z malimi izjemami obsojeni na večletno ječo in na dosmrtno prognanstvo v Sibirijo. Po štiriletnih nepopisnih mukah obsojeni hlapci, po mučeniški smrti poslancev Džaparidzeja in Džugelijsa se je izkazalo, da se je obsodba izvršila na podlagi komplota peterburške politične policije (ohrane), v katerem so igrali krive obdolžitve provokaterjev glavno vlogo.

Že omenjena komisija dume se je — kakor je potrdil njen poročevalec, poslanec konstitucionalno-demokratične stranke Teslenko na seji sedanje državne dume — soglasno prepričala,

»Gotovo,« je končno dejal, »Botticelli je čudezen umetnik... Ali zdi se mi, da je tukaj Michelangelo...

Ali Narcisse mu je segel s skoraj srdito kretinjo v besedo.

»Oh, ne, ne! Ne govorite o tem! Ta je vse pokvaril, vse ugonobil. Človek, ki se je upregel kakor bik pa opravljal svoje delo kakor rokodelec, toliko in toliko metrov na dan! Človek brez vsake mistike, brez vsakega neznanega, ki je vse tako topo videl, da izgubi človek veselje nad lepoto. Moška telesa kakor debela drevesa, ženske kakor velikanske mesarice, množine neumne mesa, ne da bi bila za njimi kakšna božanska ali vražja duša! Če hočete — zidar, to je. Silen zidar, pa nič drugega ne!«

Nevedoma je prodiralo v teh zamotanih, v stremljenju po posebnosti in redkosti popačenih možganih utrujenega modernega človeka usodopolno sovraštvo do združljive, sile in moči. Ta Michelangelo, ki je ustvarjal brez napora, ki je zapustil najčudovitejšo umetnino, kar so jih dali umetniki svetu, je bil hudobni sovražnik. Njegovo zločinstvo je bilo prav to stvarjanje, to podajanje življenja, tako da so se potopile in izgubile vse, celo najbolj dražestne umetnine drugih v tej vse preplavljajoči povodnji solncu izročenihi bitij.

»Pri moji veri, Vašega mnenja nisem!« je pogumno dejal Pierre. »Pravkar sem spoznal, da je v umetnosti življenje vse in da so res le stvarniki nesmrtni. Michelangelov slučaj se mi zdi odločujoč; zakaj le temu čudovitemu stvarjanju živga, krasnega mesa, ki rani Vašo mehkužnost, ima zahvaliti, da je nadčloveški mojster, velikan, ki potlačuje vse druge. Naj le razdovedneži, esteti, duhoviti bistroglavci cepijo dlake o dvomnem in navideznem, naj polagajo dražest umetnosti v preudarno obdelovanje in v polumrak simbola — Michelangelo ostane vendar vsegamogočem, stvarnik ljudi, mojster svetlobe, enostavnosti in zdravja; večten ostane kakor življenje.«

Narcisse se je le prizanesljivo in z vljudno prezirljivim obrazom nasmehnil. Seveda ne poseda vsakdo po cele ure v Sikstinski ka-

peki »ni šlo za zaroto socialno-demokratične frakcije, temveč za zaroto ohrane proti drugi državni dumi.« Priznanje bivšega agenta peterburške ohrane Boleslava Brodskega in druga razkritja so ta sum le potrdila. Vendar je ruski minister za pravosodje kratko in malo odklonil preiskavo o podrobnih navedbah Brodskega. Zaman so poizkušale opozicijske stranke v dumi, da provocirajo javno razpravo o nečuveni zadevi.

Že iz parlamentarne solidarnosti se smatramo podpisani člani nemških parlamentov za opravčene, da se pridružimo od različnih strani postavljeni zahtevi za obnovo postopanja zoper nesrečne ruske poslance, za obnovo v polnem svitu javnosti. V nekaj dneh odloči plenum ruske dume. V imenu kulture in človeštva povzdiguemo v poslednji uri svoj glas za trpinčenje žrtve, ki umirajo v ruskih katorgah in v sibirskih pustinja. Pričakujemo, da duma ne pristopi k storjeni krivici in da se z vso odločnostjo postavi za žaljeno pravico.

Bosanski proračun.

Sarajevo, 4. marca. Nocoj je imel proračunski odsek bosanskega sabora sejo, na kateri je prišlo do glasovanja o proračunu. Hrvaški posl. dr. Mazzi je predlagal, da naj se z ozirom na odstop skupnega finančnega ministra Buriana in nastop Bilinskega odgodi glasovanje, dokler se ne pojasni položaj. Med tem naj bi prišel Bilinski v Sarajevo, da bi stranke spoznale njegovo stališče v aktualnih vprašanjih, zlasti o investicijah. Za ta predlog je glasovalo le pet članov, ter je bil odklonjen.

Glasovalo se je torej o proračunu. Ljubezen in zaupanje do vlade in do sistema je dobilo svoj pravi izraz: Proračun je bil z veliko večino odklonjen. Bilo bi seveda čisto pametno, če bi se savor vsled tega razpustil, zakaj na demisijo vlade ni misliti. Saboru bi itak koristilo nekoliko sveže krvi. V krogih poslancev se je nocoj tudi izražala ta misel. Vendar pa ni verjetno, da se to zgodi. Vlada upa, da bo v zbornici vendar še srečnejša; zanaša se na viriliste in pa na to, da imajo člani klubov prosto roko za glasovanje.

Deželni svet se odpelje pojutrišnjem s predsedništvom sabora na Dunaj, da obišče Bilinskega, ki ga sprejme v petek. Tam mislijo, da se zmenijo o investicijah.

Odklonitev proračuna je bila pač demonstracija, ki je napravila veliko vtiska. Do revolucije pa v našem saboru še ne pride. Tako radikalni niso naši gospodje.

Angleška stavka.

London, 4. marca.

Nacionalno katastrofo je ministrski predsednik Asquith imenoval stavko rudarjev v zbornici poslancev, ter dejal, da bo odgovornost, ki pada na rame onih, ki so imeli moč, da bi odvrnili nesrečo, pa je niso izrabili, brez primere v zgodovini. Lahko se Asquithu popolnoma pritrldi, ali treba je tudi povedati, kdo je tisti, na čegar rame pade odgovornost. Minister je sam dejal, da smatra vlada dva pogoja za potrebna, če se ima določiti minimalna mezda;

peli pred kakšnim Botticellijem, ne da bi dvignil glavo in pogledal Michelangela. Na kratko je prekinil razgovor, rekoč:

»Zdaj je enajst. Moj bratranec mi je hotel sporočiti sem, čim nas more sprejeti in čudno se mi zdi, da nisem še nikogar videl. Ali hočete, da pogledava zdaj Raffaelove stance?«

In gori v stancali je takoj zopet sodil dela dovršeno, zelo jasno in zelo pravično. Vse njegovo nezavzeto uvidevanje se je vrnilo, čim ga ni več grabilo sovraštvo do silnega dela in do genialnih dekoracij.

Toda Pierre je na nesrečo prihajal iz Sikstinske kapele in se je moral šele izviti iz velikanovega objema, moral je šele pozabiti, kar je pravkar videl in se privaditi onemu, kar je bilo videti tukaj, preden je mogel uživati vso to čisto lepoto. Bilo je, kakor da se je napil premočnega vina, ki ga je omamilo in mu branilo užiti to lahko vino blagega okusa. Tukaj ne zadene čudokakor strela, ali kar učinkuje polagoma, pa z neodoljivo silo. Tako je kakor Corneilles in poleg njega Racine, Hugo in poleg njega Lamartine — večna dvojica, žensko in moško, v stoletjih slave. Pri Raffaelu triumfira plemenitost, milina, dovršena, božansko harmonična linija; to ni le telesni simbol, ki ga je Michelangelo tako krasno načrtal, temveč v slikarstvo prenešana psihološka analiza globoke bistroumnosti. Pri Raffaelu je človek čistejši bolj idealiziran, videti je kakor iz notranjosti; in četudi je v tem nekaj občutljivega, nekaj ženskega, kar se čuti z nežno grozo, vlada vendar občudovanja vredna, temeljita, zelo velika in zelo močna tehnika. Pierre se je stopnjema vdajal temu najvišjemu mojstrstvu; ta krepka, elegantna, mlada moška lepota ga je osvajala, ta pogled na največjo lepoto najvišje popolnosti ga je genilo v globočini srca. Ali če sta se mu pred slikarjama Sikstinske kapele nastali podobni »Prepir o zakramentu Rešniiga telesa« in »Atenska šola« zdeli mojstrska dela Raffaelova, je čutil, da je umetnost ob »Požaru Borgia« in še bolj ob »Izgonu Heliodora iz tempelna« ter »Atile pred vrati Rima« že izgubil cvet božanske miline, ker je učinkovala nanj poražajoča velicina

kajti njej gre za to, da varuje podjetnika, kolikor je le mogoče, da mora priznati pravico premogarjev do minimalne plače. Predvsem želi Asquith, da se določi najnižja mezda po posameznih distriktih; češ da niso razmere povsod enake. To ni težko razumeti, in zastopniki delavcev niso delali v tem ožiru pri pogajanjih nobenih težav. Drugi pogoj je bil ta, da se določijo garancije, ki imajo varovati podjetnike pred zlorabljanjem minimalne plače.

Tukaj gre za glasovito bajko o lenih delavcih. Lastniki rudnikov imajo slabo vest, ker se jim vsako uro lahko dokaže, da velikansko število delavcev ne zasluži one najnižje plače, ki bi jo po pogodbi morali zaslužiti. To se ne da utajiti; a ker je ta dokaz podjetnikom zelo neprijeten, ga razlagajo na ta način, da je lenoba delavcev kriva primanjkljaja v plačah in trdijo, da bi se lenoba še povečala, če bi se minimalne plače garantirale.

Ta teorija je postavljena za silo in nima nobene podlage, ali pa k večjemu zelo slabo. Tudi o angleških rudarjih se ne more reči, da jim je majhna mezda ljubša od večje; a z lenobo bi škodovali največ sami sebi. Zakaj minimalna plača ne ovira višje meзде; delavec, ki more s pridnostjo zaslužiti več kakor minimum, bo izkušal doseči višji zaslužek. Kljub temu so bili zastopniki delavcev pripravljeni sprejeti oba pogoja, zahtevali pa so le, da se vplete tista minimalna mezda, ki jo je postavila organizacija.

Tega Asquith ni hotel, češ, da je treba preiskati opravičenost delavskih zahtev. Nihče mu tega ne brani, ali čim se je postavil vodja vlade na to stališče, je morala biti stavka neizogibna, zakaj če bi bili premogari delali med preiskavo naprej, bi bili izročili svoje orožje podjetnikom, ki ne bi bili nikakor hoteli priznati delavcem one plače, katero zahtevajo. Raziskavanje, ki se zdi Asquithu potrebno, je v resnici popolnoma nepotrebno; zakaj rudarji si niso izmislili poljubnih minimalnih plač, temveč so vzeli povsod povprečno najmanjšo plačo, ki bi jo moral po sedanji pogodbi zaslužiti vsak delavec, za podlago svojih računov.

Ali podjetniki bi bili radi napravili dobiček tam, kjer je neizogibno, da napravijo koncesije. Temu namenu ne morejo poslužiti delavci, a čim ga spoznavajo, je naravno, da store kar morejo, da ga preprečijo. Torej stavka.

Nič se ne da soditi, kako dolgo bo stavka trajala. Delavci so pripravljeni tudi na dolgotrajen boj; kaj mislijo podjetniki, se ne more reči. Posledice stavke pa se že čutijo prav močno. Danes ni prišlo nič premoga v London, kamor ga sicer pripeljejo železnice in ladje po 4000 ton vsak dan. Kako to učinkuje na industrijo in na javno življenje sploh, si je lahko kombinirati. Škoda je ogromna, a delavstvo ni krivo.

NOVICE.

* **Letalna stroja sta trčila.** V Dunajskem Novem mestu je trčil v soboto popoldne letalni stroj letalke Lili Steinschneidrove z aparatom letalnega učenca. Letalka je zletela s svojim strojem na tla. Samo svoji hladnokrvnosti se mora zahvaliti, da se je le lahko poškodovala.

Michelangelova. Kakšno uničenje je bilo, ko se je odprla Sikstinska kapela in so vstopili tekmeči! Velikan je doli ustvarjal, in največji vseh humanistov je tukaj pustil svojo dušo, ne da bi se mogel še kdaj osvoboditi vpliva, ki je tukaj učinkoval nanj.

Potem je Narcisse odvedel Pierra v loggijo, v to svetlo, predražestno okrašeno stekleno galerijo. Ali Raffael je bil mrtev; kartoni, ki jih je bil zapustil, so bili le dela učenca. Propad je bil nenaden in popoln. Nikdar ni Pierre bolje razumel, da je genij vse, da propade šola, če izgine on. Genialni človek zgrabi vso dobo in podari eni uri civilizacije ves mozeg socialnih tal, ki so potem včasih izžrpana za stoletja. Čudoviti izgled, ki ga je imel Pierre iz loggij, ga je še bolj zanimal, ko je opazil, da mu je nasproti na drugi strani Damazijevega dvorišča krilo, v katerem stanuje papež. Spodaj le gozlo dvorišča s svojim belim tlakom svetlo in golo na žgočem solncu. Tukaj ni bilo sledu one sence, one pridružene pobožne skrivnosti, o kateri je lahko sanjal v okolici starih severnih katedral. Desno in levo od vzdihljivega k papežu in kardinalu-tajniku je bilo pet vozov. Leseno so sedeli vznokni na svojih sedežih, konji so stali nepremično v jasni svetlobi in živa duša ni oživljala samote velikanskega četverovoglatega dvorišča s tremi nadstropji loggij, ki so bile s svojimi neštetiimi šipami podobne rastlinjakom. Bilo je videti, kakor da zlati bleščanje šip in rdeča barva kamna nagoto tlaka in pročelij z nekakšnim resnobnim veličanstvom kakor poganski, solnčnemu bogu posvečeni hram. Še močnejše je stopila pred Pierra čudovita panorama Rima, ki se je razvijala pod temi okni Vatikana. Nikakor si ni bil predstavljal tega in naenkrat ga je pograbil misel, da vidi papež skozi svoje okno ves Rim razprostrt pred seboj, tako stisnjen, kakor da bi mu bilo treba le iztegniti roko, pa bi ga prijel. Dolgo je iskal to čudovito sliko z očmi in s srcem, kajti vzeti jo je hotel s seboj in ohraniti v sebi. Ob neskončnih sanjah, ki so se dvigale iz nje, je ves vztrepetal.

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalje).

In z lahkim, pobožnim drhtenjem glasu, z obrazom duhovnika, ki stopa v čudežni, vznemirajoči mrak svetlišča, je govoril dalje:

»Oh, Botticelli, Botticelli! Njegove žene s svojimi podolgastimi, poželjivimi in čistimi obrabi, s svojimi pod tenko opravo krepkeje izraženimi trebuhli, visoko vzravnane, prožne, plavajoče, tako da se vda celo telo! Mladi možje, Botticellijevi angelni, ki so tako resnični in vendar tako lepi kakor ženske, negotovega spola, v katerem se spaja sila mišic z nežnostjo obrisov! Vse jih dviga plamen poželjenja in gledalca grabi požar in ga vznauša za njimi. Oh, Botticellijeva usta, ta čutna usta, stisnjena kakor sodovi, ironična ali pa bolesta! Takosozagonezna v svojih vzbočenih potezah, da se ne more povedati, če molče o čistosti ali o grdbi. Botticellijeve oči, te laskajoče, strastne, mistične in poželjivo zamirajoče oči! Včasih so v svojem veselju tako silno boleste, da se ne otvarja človeški ničevnosti na svetu nič bolj nedosežnega. Botticellijeve roke, ki so tako skrbno izdelane, tako negovane, in imajo takorekoč svoje posebno krepko življenje, pa se prosto igrajo, združujejo, s tako izbrano milino, poljubljivo in druga z drugo govore, da so včasih videti kakor po sili narejene; ali vsaka ima svoj izraz, ves raznovrstni izraz življanja in bolesti dotike! In vendar ni tukaj videti nič mehkužnega ali lažnega; povsod vlada nekakšen moški ponos, strastno, krasno gibanje oživlja in dviga postavice; neomejeno stremjenje po resnici, natančno študiranje, največja vestnost, pravi realizem povpravlja in umerja genialno čudnost čutenja in značaja in ozarja celo grdobu z nepozabljivo dražestjo.«

Pierrovo začudenje je naraščalo, ko je poslušal Narcissa; prvič je zdaj opazil njegovo malce študirano nobleso, kodrate, na florentinski način pristrizene lase, modre, skoraj slezaste oči, ki so postajale v navdušenju še bledeje.

Drugi stroj se je pravilno vkrcal na zemljo, tako da ni imel nikake škode.

*** Umor in samomor.** V Brnu (Moravsko) je zaklal v stanovanju svojega mojstra osemnajstletni čevljarji vajuenc Franc Šimaček 28letno Ano Kastovalevo s kuhinjskim nožem in pobegnil. S sabo je odnesel 80 kron. V gozdu pa si je pognal v prsa krogelj iz revolverja in se smrtonovarno ranil. Prenesli so ga v bolnico. Sodijo, da je bil umor naročen.

*** Zapuščina ogrskega pesnika Jokaja.** Po daljših pogajanjih naučnega ministrstva v vdovo po ogrskem pesniku Jokaju zaradi nakupa pesnikove zapuščine se je dosegel sporazum. Vsa umetniška zapuščina Jokaja pride v državno last, za kupnino dobi vdova letno rento po 7200 kron.

*** Smrtna nezgoda letalca.** V Turinu je napravil z dvokrovnim aparatom polet letalec Fraschi, ki pa še ni bil izurjen letalec, ampak se je šele vadil. Ko se je dvignil 30 metrov visoko, je motor odpovedal in letalec je treščil na zemljo. Obležal je na mestu mrtev, aparat se je razbil.

*** O redovih.** Kaj je krepostnemu državljanu večji ponos in dika kakor red na njega patriotičnih prsih? In patriotije naj nikar ne bodo v skrbeh, da bi redov ne zmanjkalo! Zakaj višja roka pazno čuje nad njih naraščanjem... Tako je ustanovil cesar Viljem II. — i seveda — kar troje novih redov v enem dnevu. In gotovo se ne bo nikomur zdelo neprimerno, ako si ob tej za patriotična srca tako radostni ustanovitvi nekoliko ogledamo statistiko redov. Čeprav imajo redovi skoro tisočletno zgodovino za sabo, so vendar v današnjem pomenu povsem izrodek 19. stoletja. Kajti koncem 18. stoletja je bilo samo 58 redov, med tem ko znaša število vseh v kulturnih državah obstoječih redov in odlikovalnih znamenj 386! Prvi red je bil ustanovljen začetkom 11. stoletja, toda že ob koncu tega stoletja so našli 7 redov, v 12. stoletju sta se pridružila samo še dva, v 13. stoletju 6, v 14. stoletju 7, v 15. noben, v 16. stoletju trije, v 17. pa 32. Doba Ludovika XIV. s svojimi dvornimi običaji je torej zaplodila precejšnje število redov. Ampak venec slave gre 19. stoletju z njega 263 novimi redovi. Veliki nemški mislec Jakob Grimm je ob priliki dejal, da se ustanavljajo redovi zmerom v dobi političnega propada. Ko je Napoleon podil monarha za monarhom in jim pulil dežele, tedaj so se tolažili s tem, da so ustanavljali redove. In morda je tudi Viljemovo ustanavljanje novih redov izraz nečesa, kar Viljemu nikakor ni prijetno...

*** Električni ljudje in električni kraji.** Bralka novojškega lista Heralda je opazovala na sebi električne pojave in se je vznemirjena obrnila na uredništvo lista po pojasnilo. Vznemirjeni gospe je bil pojasnil zanj nenavadni pojav Camille Flammarion in ji dokazal, da to ni nič nadnaravnega. Flammarion pripoveduje: Lepa dama iz velikega sveta je prišla lepega mrzlega zimskega jutra k meni in me vsa osupla in vidno razburjena vprašala, kako to, da njene posteljne odeje ponoči gore. Šel sem z njo v temno sobo in videl, da se utrinjajo od njenih las praskatajoče iskre, ako jih češe z glavnikom. Prav tako so pršele tudi iz njene svilnate in volnene obleke svetle iskre, ako si jih pogladil. Slične pojave so mi sporočili tudi očividci, ki se nanje lahko zanesem. Ta pojav se da čisto lepo razložiti z zračno elektriko, v katero smo časi tako potopljeni kakor v kopeli. Precej redki so ti pojavi po naših krajih, kajti porajajo se samo ob posebnih vremenskih okoliščinah, ki ob našem zmernejšem podnebnju niso tako pogostne. V nekaterih deželah, kjer pritiska od suhem in električnem zraku zelo strupen mraz, so ti pojavi navadni. Tako v Kanadi. V Vinipegu naraste ob določenih dnevih zračna elektrika do take višine, da začutita dve osebi ščipanje v rokah, ako si ju podata in da prasketajo v temi svetle iskre iz prstov. Ta dejstva so mi opisali razni opazovalci, med njimi velika tragedijca Sara Bernhardt, ki je bila v teh krajih. Redkejši so ti pojavi v gorkih deželah, kjer je zrak prav tako suh in nasičen, na primer na Tenerifi in v Sahari.

*** Pojoči pesek.** Med pastirskimi narodi, ki razširijo časi svoje pohode tudi na velike pešče-

ne pušče, naletimo skoro povsod na pravljice o duhovih, ki prebivajo po puščavah in se oglašajo v tihi samoti s svojimi skrivnostnimi zagonetnimi glasovi. To praznovanje ma v večini slučajev svoj izvor v prirodnem pojavu, ki ga navadno imenujejo zvaneči ali muzikalni pesek. Tudi Darwin je prišel na svojem svetovnem potovanju v Čile na kraj, kjer je bilo tako prirodno čudo, pa ni imel prilike, da bi ga sam preiskoval. Angleški naravoslovec Carus-Wilson je porabil 20 let svojega življenja, da je dognal na svojih potovanjih kraje s pojočim peskom in spoznal po temeljitim proučevanju njih vzroke. Pred kratkim je imel v klubu družbe Roal predavanje, kjer je poročal o uspehih dolgoletnih raziskovanj. Znanstvenik je pripovedoval, da se oglašajo zvaneči pad pritiskom človeške stopinje ali pod udarcem s posebnimi zvoki. Ti zvoki so zelo raznovrstni; časi spominjajo celo na glasove orgel ali na glasove gosli in trobent. Oglašajo se pa tudi zvoki, ki imajo podobnost z glasovi zvonov ali z grmenjem. Raziskovalec je potem s poskusi dokazal, da se zbude v pesku pravi muzikalni zvoki samo tedaj, ako so posamična peščena zrnca enake oblike in enake velikosti. Ako nasuje v posodo kvarčev pesek ki se vjema z omenjenimi lastnostmi in ga drgneš z lesenim kolcem, tedaj se oglašajo iz peska popolnoma muzikalni glasovi, katerih višina je odvisna od množine peska, ki ga drgneš.

Ljubljanski občinski svet.

Ljubljana, 5. marca 1912.

Župan dr. Tavčar odpravlja ob 6. zvečer sejo in imenuje za overovatelja občinskega svetnika Novaka in Jegliča. Predsedstvo kranjskega avtomobilnega kluba je naznanilo avstrijsko avtomobilno dirko, ki bo 16. junija in ki jo bo videla tu di Ljubljana. Država zahteva od občine za državno policijo visok prispevek, med tem ko postopa državna uprava proti drugim mestom mnogo milostljiveje; o tem pričajo dopisi, ki so došli županu od posamičnih mest z državno policijo. V kuratorij mestnega dekluškega liceja se je poslal od strani države profesor Novak. V stalni mestni zdravstveni svet je imenovalo društvo zdravnikov dr. Jenka in dr. Dolšaka. Načrt o zvišanju plač užitnimskim uslužbencem se je že izdelal. Vloženi so samostalni predlogi, ki pridejo v prihodnji seji na vrsto.

Nato podeli župan besedo obč. svetniku dr. Zajcu, ki vpraša župana, ali hoče opozoriti načelnike posameznih odsekov, da se požurijo s svojim delom. Pritožbu se zaradi nekega predloga občinskega svetnika Smoleta, češ da se ni z njim korektno ravno. Župan dr. Tavčar priznava, da odseki zbirajo nekoliko prepočas; priporoča, da odseki hitro rešijo svoje dela. Zavrača dr. Zajčeve očitke glede na Smoletov predlog. Na vrsto pride

poročilo magistrata o prošnjah za sprejem v občinsko zvezo ljubljansko.

Poroča magistratni svetnik dr. Zarnik in je občinski svet sprejel vse predlagane v ljubljansko občinsko zvezo.

Za tem pridejo v razpravo

poročilo finančnega odseka.

Obč. svetnik Milohnoja poroča v imenu finančnega odseka o samostalnem predlogu obč. svetnika Štefeta glede na zvišanje miloščin. Pravi, da danes ni možno zvišanje miloščine. Predlaga, da se to postavi šele v proračun za leto 1913.

Obč. svet. Štefe obširno kritizira, kako je ravnala večina z njegovim predlogom. Očita hotel Tivoli, kar zbudi hrup v dvoran in med klice na galeriji, ki še bolj povečajo hrup med klerikalnimi občinskimi svetniki.

Župan pokliče Štefeta zaradi opazke o hotelu Tivoli k stvari in svari galerijo.

Obč. svet. Štefe stavi končno predlog, naj se vrne predlog finančnemu in ubožnemu odseku, ki naj ga natančno preštudira. Daje finančnemu odseku razne nasvete, kje bi utegnil priti na sled raznim novim dohodkom. Priporoča davek na nočne kavarne in drage ženske klobuke, kar izbudi kontroverzno med njim in

Bončarjem. Župan mora zopet miriti. Predlaga, da bi se v Ljubljani uvedle grelnice (Wärmestuben).

Obč. svet. Franchetti je proti Štefetovemu predlogu. Občinski svet naj raje gleda, da se siromaštvo odpravi. Priporoča društva za obdajenje revežev; v ta namen naj se skliče anketa.

Obč. svet. Etb. Kristan: Resnica je, da smo v tej zadevi na zelo nejasnem. Da naj se podlaga, da bomo mogli z mirno vestjo sklepati. V sedanjem nejasnem položaju pa ne morem dati na nobeno stran prav. Predlog Štefeta zahteva, naj se stvar študira. Umestnejše bi bilo, da urgira jasno sliko o teh revežih in njih razmerah. Zategadelj je težko glasovati za odsek predlog, manjše zlo je pa Štefetov predlog, čeprav je bil zavil v nesimpatične ovitke, zato bom glasoval zanj.

Obč. svet. Ložar: Zahtevalo se je natančnih podatkov o teh revežih v finančnem odseku, a te se niso podali. Zategadelj bom glasoval za Štefetov predlog, da se zadeva preštudira.

Obč. svet. dr. Zajc zagovarja Štefetov predlog.

Poročevalec obč. svet. Milohnoja zagovarja še enkrat predlog finančnega odseka, češ da ni virov za dohodke. Očita, da se je govorilo skozi okno. (Ploskanje pri lib. obč. svetnikih.) Pravi, da ni šla Štefetu stvar od srca. (Velik hrup pri klerikalnih obč. svetnikih.) Vztraja pri sklepu finančnega odseka. Predlog obč. svet. Štefeta ostane v manjšini z 21 glasovi. Poročevalec predlog se sprejme z 22 glasovi.

V razpravo pride

zakup prostorov za razširjenje merosodnega urada.

Poročevalec obč. svet. Milohnoja predlaga, da se za merosodnemu uradu svet v najem, ako sprejme erar gotove pogoje. Sprejeto soglasno.

Nato pride na vrsto

prevzetje deželnega gledališča v last in oskrbo občine.

Poročevalec obč. svet. Milohnoja: Treba bi bilo zlasti novega odra. Gledališče ima vsako leto okoli 20.000 kron primanjkljaja. Marsikateri rezijski stroški bi odpadli. V poštev prihaja predvsem kulturen odpr. Zategadelj je prišel finančni odsek do zaključka, naj bi se ponudilo deželi 100.000 kron, ki naj bi se plačale v petih letih brez obresti.

Obč. svet. dr. Novak: Tudi Dramatično društvo ima pravico do besede pri gledališču. Vodstvo gledališča naj končno pride v roke enega samega dobrega gospodarja. Dramatično društvo ne more vzdrževati s svojimi sredstvi gledališča. Dežela danes tudi nima volje za to. Torej mora mestna občina prevzeti slo. gledališče v svoje roke, sicer se lahko zgodi katastrofa. Deželna uprava naj ne stavi pretiranih zahtev do mestne občine.

Obč. svet. dr. Zajc: Glasovali bomo proti prevzetju deželnega gledališča od stran; občine, ker je ta v slabem denarnem stanju in bi ne mogla prevzeti velikih bremen.

Obč. svet. Pammer izjavlja, da glasujejo Nemci proti predlogu iz finančnih ozirov.

Obč. svet. Etbin Kristan: Gledališko vprašanje je kulturno vprašanje in vsako kulturno vprašanje je tudi socialno vprašanje. Ako bi bile razmere pri Slovencih nekoliko drugačne, tedaj bi lahko rekli, da ni samo Ljubljana dolžna, ampak vsega slovenskega naroda dolžnost je, da vzdržuje gledališče. Občina je prišla v ta položaj po sili, ker ni nobenega drugega faktorja v deželi, ki bi se pobrigal za gledališče, ki je za nas vprašanje kulturne eksistence. Čudno, da odklanja centrum te zbornice predlog, ki je prišel od tiste strani, pri kateri ta centrum odločuje. Naravno bi bilo, da ostane gledališče deželna last, a dežela se ne mara brigati zanj. Gospod dr. Zajc zastopa tu nasprotno stališče, kakor v deželnem odboru. Od gledališča je odvisna tudi eksistenca lepega števila ljudi. Ni res, da gledališče propada, ampak nekoč so bili ljudje naivni, danes pa se je okus izboljšal in z njim tudi kritika. Predstave

so zdaj na višjem nivoju. Nezadovoljnost ne sme preiti v krivico in se ne sme zlorabljati. Živ krst ne ve, kaj se bo zgodilo zadnjega marca. To je zato, ker doslej ni nikdo odgovoren za gledališče. Zategadelj bom glasoval za predlog. Gospodje naj ne smatrajo za malenkost, ako se uniči ta zavod. Slišali smo glasove o silnih bremenih, ako prevzame občina gledališče. Seveda je treba sejati, ako hočemo žeti. Denar za umetniški zavod ni zapravljen denar, ampak je denar, ki bo nosil obresti. Gre za zavod vsega slovenskega naroda; glasoval bom za predlog, ker želim, da prevzame občina v svojo oskrbo zavod, ki je kulturnega in socialnega pomena za ves slovenski narod.

Obč. svet. dr. Novak polemizira z dr. Zajcem.

Obč. svet. dr. Zajc odgovarja dr. Novaku. Pravi, da se v Ljubljani vsak liberalec kar stresa, če sliši ime dr. Zajc. (Hrupen smeh.)

Poročevalec Milohnoja še enkrat brani predlog, nakar se sprejme s 23 glasovi. Proti so bili klerikalci in Nemci.

Na vrsto pridejo

poročila stavbnega odseka.

Poročevalec obč. svet. Štembov.

Obč. svet. Rojina stavi predlog, da se očetni vboodoče odpirajo v navzočnosti stavbnega odseka. Predlog se sprejme.

Daljša debata se je razvila o regulaciji Gruberjeve ceste, v katero so posegli različni občinski svetniki in gosp. inženier Prelovsky, ki je obširno pojasnil zadevo s strokovnjaškega stališča.

Vsi predlogi stavbnega odseka so se sprejeli.

Župan prekine sejo ob 9. zvečer. Danes ob 6. zvečer se seja nadaljuje.

Ljubljana in Kranjsko

— Svarilo pred agenti premogovih baronov. V vseh premogovnikih ob Ruhi na Nemškem je mezdno gibanje. Rudniška vodstva so razposlala po vsem svetu agenta. Dva taka agenta uganjata svoje rokodelstvo: eden biva v Pasavi, drugi Hauptvogel po imenu, pa se klati po Kranjskem, Stajerskem in Koroškem. Agentje obetajo svojim žrtvam po 6 do 7 mark zaslužka na dan. Če pa pridejo v službo, zaslužijo, kakor pripovedujejo delavci sami po 3 marke 50 fenigov ali kvečjemu 5 mark. Pri tem pa je treba vpoštevati, da vlada v ondnotnih krajih strašna draginja. Če se delavci pritožujejo, da ne dobijo od agentov obljubljene mezde, odgovarjajo rudniška vodstva, da jih obeti agentov nič ne brigajo, in da ima le tisti pravico do take mezde, ki ima v rokah pismo, s pečatom opremljeno obljubo rudniškega vodstva. Seveda agentje nikomur ne dajo take pismene obljube s pečatom rudniškega vodstva, in prevarani delavci se lahko obrišejo pod nosom. Delavcem so pokazali mezdni listek za 80 mark in 48 fenigov, ki jih je delavec zaslužil v 16 »šilrtih«; od tega zneska pa so mu odtegnili nič manj nego 34 mark in 84 fenigov. Drugemu delavcu so vrhutega odtegnili za pet mesecev še 23 mark in 33 fenigov. Za davke. V jamah, ki so zelo nevarne, da so težke nezgode na dnevnem redu, vladajo neznosne razmere, ki se čisto vredno pridružujejo škandaloznim mezdam. Delavci, varuje se agentov, ki vas z zapeljivimi obljubami vabilo v nemške rudnike. Naženite zapeljivce, kakor se spodobi, in poučujte indiferentne o mezdnem boju rurskih rudarjev!

— Škandalozne razmere pri ljubljanski mestni policiji. Po mestu krožijo govorice, da policijski uradniki že par dni »iščejo«; važne poveljvalne akte na rotovžu, ki jih pa ne bo mogoče najti, ker se že ve vnaprej, da ne bo iskanje imelo uspeha, kajti akte je eskametirala in uničila precej merodajna oseba na mestni policiji, ker bi bile prizadete vplivne klerikalne osebe. Tako je baje tudi že klerikalni agitator Antončič na prostem, ker na magistratu ni več nikake ovadbe o njem. Gospoda Lauterja si je danes privoščil magistratni ravnatelj Šešek. Javnost pričakuje, da župan uvede čimprej preiskavo, da se pojasni te afere in da napravi red in snago v tem Avgijevem hlevu. Te razmere pričajo, kaki škandali so se doslej prikrivali na

ETBIN KRISTAN:

Klub „Resignacija“.

Komedija v enem dejanju.

Megličar: Gospodična Fani!

Fani: Ne, ne; kaj bi bilo s svetostjo načel, če bi svoj najvišji ideal kar tako meni nič tebi nič poteptali?

Megličar: O, saj ne meni nič tebi nič.

Fani: Kako pa?

Megličar: Če najde človek še višji ideal?

Fani: To je licitacija. Ali zapomniti si morate, gospod Megličar: Jaz sploh nisem ideal, temveč dekle iz krvi in mesa.

Megličar: Toda v našem klubu —

Fani: V Vašem klubu se nisem prelevila v ideal, temveč v senco. In še ta senca nima pravega prostora poleg Vaše.

Megličar: Oh, ta kelih, ki mi ga ponujate, je najjgorenjši.

(Roza prihaja z Miloslavo in z Dobrinom od zunaj. Stara je okrog osemindvajset let, vitka, zdrava, čvrsta. Črne bujne lase ima originalno frizirane. Oblečena je nekoliko ekscentrično. Govori glasno in akcentuirano. Miloslava je 25 let, ali navidezno je utrujeno bitje; plavalaska je in bledolična, zelo vitka. Njena obleka je rafinirano enostavna. Malo govori in kratko, vede se, kakor da je razmišljena. Dobrin ima blizu štirideset let, ima naočnike, redke lase, med katerimi se nekoliko javlja pleša, rjave brke, precej tolstjo lice in je dobro rejen. Splošno dela vtisk mirnega meščana, ki bi rad imel kakšno brigo, pa je nima.)

Roza: (krepko stopajoča, zaropče takoj, ko vstopi): Ljudje so drhal, da, prava drhal!... Na, dober večer.

Dobrin: (pojoč): Drhal!

Roza: O našem klubu govore, da je kar nesramno.

Dobrin: Prav zares, nesramno.

Fani: No, kaj pa govore o nas? (Vsi posedajo).

Roza: Kako? Tako kakor da smo sami —

Fani: Kaj?

Roza: Norci! Sami norci!

Dobrin: Vjema se. Sami norci.

Miloslava: Zaliti filistrski možgani!

Megličar: Tako je, gospodična Miloslava. Naših višav pa, hvala olimpijskim bogovom, ne morejo doseči glasovi iz nižav duševnega plebejstva.

Roza: Da, to pravite Vi, pesnik. Ali ona svojat se vede tako drzno, kakor da je tam met doma in da smo mi tepci in norci.

Dobrin: Čisto prav; predrzna svojat.

Fani: Kdo bi se jezil zaradi tega?

Roza: E kaj! Mene jezi. Zakaj me ne bi jezilo?

Fani: Kako se more in kako se sme jeziti človek v našem klubu?

Roza: Vi ste zopet modri. Baron pa pravi, da smo počeni in raztrgani ljudje, kaj mi je torej treba logike in doslednosti? Če mi je všeč, se jezim.

Megličar: To je naša nedvomna pravica in nihče Vam je ne sme kratiti. Ali kaj ne bi bilo mogoče zvedeti za tajno skrite vzroke na površju vladajoče jeze?

Roza: Ej, da, da, da. Moj Bog, da! Če govori navaden bebec bebasto, ohranim tudi jaz lahko tako ribjo kri kakor Miloslava, kadar demonstrira okamenitev človeka.

Miloslava: Gos!

Roza: Če pa najdeš človeka, ki se ti zdi pameten, pa ta blebeče tako trapasto, tedaj — no, tedaj je res preneumno.

Dobrin: Zares preneumno.

Megličar: Kako? Izven našega kluba ste našli človeka, ki se Vam zdi pameten?

Roza: Dejala sem.

Megličar: To vendar ni mogoče!

Roza: Dejala sem.

Megličar: Če je to res — pa kako, da ga niste pripeljali kar s seboj?

Roza: Saj je mogoče, da nas pride obiskat. Pravzaprav je namreč imeniten fant in če bo šlo po pravici, ni bil njegov prostor nikjer drugod kakor pri nas.

Megličar: Kaj pravite? Pa vendar se jezite.

Roza: Prav zato.

Fani: Kako da zato?

Roza: Ker daje ravno tak človek take nazore o našem klubu od sebe. Pomislite! Zlodej Vam živi kakor cigan, —

Dobrin: Kakor cigan.

Roza: Nič mu ni sveto, življenje mu ne daje ničesar, pri vsem tem pa poje himne življenju, da bi človek kar pobegnul.

Megličar: Poje?

Roza: No da, ne tako kakor Vi.

Megličar: Kaj pa je pravzaprav ta čudni svetnik?

Roza: Potujoč igravec. Našli smo ga v beznici na bregu, kjer je zbijal z brodarji neverjetne šale in burke. Tisoč vragov! Zanimal me je. Taki malopridneži so mi bili vedno všeč. Zvedela sem, da je včasih delal verze.

Megličar: (kisló): Ali je to res?

Miloslava: Dokaz dekadence.

Roza: Ali je to opustil.

Megličar: Odrekel se je?

Roza: Starši niso hoteli nič vedeti o njem, ker ni študiral, kakor so zahtevali od njega.

Miloslava: Vsakdanja storija.

Roza: (vstane in postopa): In ljubico je imel, ki mu je dala slovo, ker je hotela biti angel, on pa je mislil, da je ženska. (Fani osupne in hoče planiti po konci, toda zave se in obsedi.) Ravnatelj, pri katerem je igral, je odpotoval, ne da bi mu kaj plačal, ker najbrže sam ni imel denarja. Lahko si mislite —

Megličar: Razumemo!

Roza: Kaj bi razumeli? Kje bi bil pravi prostor za takega človeka?

Miloslava: V norišnici.

Roza: Da bi tam naznanil tvoj prihod, kaj? Slaboumni ste. Tak človek sodi v naš klub.

Megličar: O — to je druga reč.

Roza: Deset minut sem ga poslušala, pa sem vedela, da je tako in sem vedela, da je tako in sem mu povedala.

Dobrin: Povedala.

Megličar: In potem?

Roza: In enajsto minuto je rezgetal kakor konj, da sem mislila, strop se udere in vsa baraka se poruši.

Dobrin: Tako je. Kakor konj se je smejal.

Megličar: Nezaslišanoj

Roza: Pa je dejal, da nam je ušla pamet.

Dobrin: Tako je. Da nam —

Roza: Oh! Bes me je pograbil. Trepetala sem. Ali zlodej se je smejal, pa smejal in smejal —

Megličar: Neverjetno!

Roza: Ter je dejal, da ima malo prismojene ljudi prav rad, ali mi —

Megličar: Kaj?

Roza: Mi da smo tepci po volji božji.

Dobrin: Tako je.

Megličar: Nesramnost!

Miloslava: Pfi — degeneracija.

Roza: In naposled je začel slaviti življenje in mu peti glorio, da mi ni bilo več prestati, pa sem šla.

Miloslava: Pa skoraj srce tam pustila.

Roza: Neumno blebetanje!

Miloslava: No — no!

Megličar: Kaj čujem?

Roza: Ali kar je res, je res. Ta človek bi me še prišilil, da bi ga spoštovala, če me ne bo varovalo prepričanje resignacije.

Dunaj, 5. marca.

Po dvemesečnem premoru je poslanska zbornica zopet na delu in na dnevnem redu je — kakor na začetku jesenskega zasedanja — draginjsko vprašanje. Odgovor na to vprašanje je klavren in mršav: kup papirnih resolucij, ki bi v državah s krepkimi parlamenti kaj izdale; pri nas, kjer so meščanske stranke razdele parlament, se vlada za resolucije ne meni, kakor kaže usoda jeseni sprejete saharinske resolucije. Na dnevnem redu današnje seje so bila poročila draginjskega odseka o kartelji, o draginji premoga, o davku na žganje in o administrativnih ukrepih zoper kartele. Splošno zanimanje je zbujalo poročilo sodruga dr. Rennerja, ki se je odlikovalo po vsestranskem znanju, prav tako poročilo sodr. dr. Diamanda, ki je vzel na muho petrolejski kartel. Razprava sama je bila mrtva. Jutri pride na vrsto sodr. Domes s predlogom, da izreče zbornica vladi nezaupnico, ker ni uveljavila sklepa o odpravi saharinske prepovedi.

V sledečem kratko poročilo o seji:

Predsednik dr. Sylvester se je v otvoritvenem nagovoru s toplimi besedami spomnil pokojnega poslanca sodr. Rieseja in je zbornica v znak sožalja vstala s kipežev.

Na dnevnem redu so

poročila draginjskega odseka

o predlogih zoper kartele, zoper draginjo premoga in o davku na žganje.

Posl. dr. Renner (soc. dem.) poroča v imenu draginjskega odseka o administrativnih ukrepih zoper kartele in o davku na žganje. Vse odseku, se je draginjski odsek omejil na predlogom na to, da je načelna rešitev kartelnega vprašanja odkazana narodno-gospodarskemu odseku, se je draginjski odsek omejil na predloge, ki se pečajo s konkretnimi ukrepi zoper kartelno oduševstvo. Draginjskemu odseku ni šlo za splošno in načelno pobijanje kartelov, temveč le za posamezne ukrepe proti poedinim kartelom. Med njimi je v prvi vrsti

špiritovi kartel

ki se ga da brez težave razbiti in ustvariti prosto konkurenco. Vlada prav lahko oživotvori konkurenco zoper špiritov kartel, zakaj predpogoj kartelu so davčne ugodnosti, ki jih vlada siple špiritni industriji. Stališče odseka je to, da treba kartel razdreti in da je to naloga vlade. Vlada mora podpirati zadržana stremjenja osebojnikov, ki so ostali zunaj kartela in izrabiti nasprotstvo med poljedelskimi in industrijskimi žganjarnami, da prisili industrijske žganjarne k izstopu iz kartela z grožnjo, da jim sicer odtegne vse ugodnosti.

Manjšinski poročevalec

posl. dr. Diamand (soc. dem.)

naglašja, da je večina časopisja v rokah kartelov in da je velik del v službi kartelov in da je tudi mnogo politikov odvisnih od kartelov. Kartelirana industrija se zaveda svoje moči, kar se je pokazalo v kartelni anketi.

Za poddržavljenje premogovnikov.

Poročevalec manjšine utemeljuje svoj predlog, ki v odseku ni dobil večine, da postavi vlada premogovnike iz ozirov na javni blagor pod prisilno upravo, zlasti če lastniki zanemarijo naprave za varnost življenja in zdravja ali pa če ustavljajo obratovanje.

Vprašanja.

Posl. dr. Pollaui pozivlja predsednika, da naj vbočeje skrbli, da zbornica ne bo imela tako dolgih počitnic.

Predsednik dr. Sylvester naznanja, da je vit. Bilinski odložil svoj državnozbornski mandat, posl. dr. Korošec, (ki je hranil prostor za Susteršiča) pa svoj delegacijski mandat.

Poslanec Prodan vpraša predsednika, kaj namerava ukreniti predsednik zoper žalitev poslancev, ki jo je zagrešil grof Khuen z izjavo, da spada spomenica hrvaških pravašev v papijski koš.

Predsednik dr. Sylvester odgovarja, da v hrupu ni razumel vprašanja in da odgovori na prihodnji seji.

Posl. dr. Rybař vpraša predsednika v zadevi tržaške porote.

Konferenca klubskih načelnikov.

Danes popoldne se je sešla konferenca klubskih načelnikov, ali kakor se imenuje sedaj: starešinstvo, da se posvetuje o predvelikonočnem delu zbornice.

Najprvo je bil razgovor o tem, kaj je postaviti na dnevni red po poročilih draginjskega odseka.

Posl. Daszynski (soc. dem.) zahteva kot načelnik legitimacijskega odseka, da pride takoj po draginjski razpravi na vrsto poročilo o protestiranih volitvah. Skandal prvega reda je, da zbornica že petnajst let ni verificirala nobene protestirane volitve, tembolj ker zakon predpisuje rok enega leta.

Predsednik dr. Sylvester izjavlja, da postavi za draginjsko debato kot prvo točko na dnevni red prvo čitanje brambne predloge in da bodo seje vsak dan izvzemši sobote in ponedeljke, ki ne bodo trajale čez 3. ali 4. uro, da imajo odseki in klubi časa za posvetovanje. Za brambno predlogo pride poročilo legitimacijskega odseka. — Zastran pogrešnega posl. Silbererja bo še nekaj časa počakal, potem pa bo postal v smislu § 4. volilnega zakona (poziv, da se v 14 dneh zglesi).

ZADNJE VESTI.

ITALIJANSKO-TURŠKA VOJNA.

Smrt admirala Aubryja.

Rim, 6. marca. V Tarentu je umrl predvčerajšnjem na krovu bojne ladje „Vittorio Emanuele“ za vnetjem trebušne mrene vrhovni poveljnik italijanske mornarice v sedanji vojni admiral Aubry. Za njegovega naslednika imenujejo podadmirala Faravellija.

Bitka.

Rim, 6. marca. „Agenzia Stefani“ poroča iz Tripolisa z datom včerajšnjega dne: Včeraj je

Po dolgem času je priromal z Dunaja odgovor in ta odgovor je nov dokaz, da je vest kapitalistične gospode gluha za sleherni še tako majhno prošnjo delavstva po zboljšanju, ako bi bilo treba poseči v žep. Trboveljska premogokopna družba je kratkoma odgovorila: Nič ne damo! Rudarji v Trbovljah, Hrastniku in Ojstrnem pa se iz tega odgovora lahko vnoč pouče, da kapitalizem ničesar ne da prostovoljno, ampak mu je treba izpuliti šele z bojem. Boj pa bo uspešen samo tedaj, ako ga bo vodila čvrsto organizirana delavska armada.

— Iz Hrastnika. Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku je imelo 4. t. m. pop. svoj občni zbor ob obilni udeležbi. Načelnik sodr. Karol Malovrh je podal pregledno poročilo o poslovanju v l. 1911. V načelstvo je bil zopet izvoljen izrebrani član sodr. J. Urlep, v nadzorstvo istotako dosedanj izrebrani člani. Sodrug Anton Kristan je koncem zborovanja v daljšem govoru narisal važnost organizacije konsumentov; povdarjal je zlasti pomen delavske organizacije, ki se mora strogo ločiti od „rudniških konsumnih magazinov“ ali drugih sličnih podjetniških ustanovitev. — Plače v rudniku so slabe. Gospodje pri trboveljski premogokopni družbi so brez srca za delavca. Stiskajo ga k tlom, kaj jim mar draginja, kaj jim mar beda v delavskih družinah? Za nje velja le profit in profit. — Direktor Wilčnik, ki gospodari v hrastniški steklarni, bo odslaj tudi upravitelj zagorske steklarne. — »Zarja« se v Hrastniku prav lepo razvija. Imamo 58 odjemalcev; bere jo pa tudi do štirikrat več ljudi. Upamo pa, da dosežemo v kratkem 100 odjemalcev. Tudi obveznice se bodo razpečale. Priporočamo neutrudno delo vsem sodrugom!

— Iz Rjhenburga smo prejeli: Kot naročnik »Zarje« dobivam list po postajni skladiščni pisarni, kjer ima mnogo zvestih in vnetih bralcev. Nič nimam proti temu, da bero ljudje list zastojni, če si ga sami naročiti ne morejo, le to mi ni všeč, da prihaja list popolnoma zamazan, dostikrat nekaj dni pozneje v moje roke, časih pa se celo zgodi, da ga sploh ne dobim.

Prizadeti naročnik.

— Graška »Köpenickiada«. Pred časom je dobil puškar Luka Čutič v Jakominigasse 16 naročilo z uradnim pečatom kaznilnice v Karlaui in s podpisom kaznilničnega ravnatelja Markovca. V pismu je bilo rečeno, da je grašč. nadpravnstvo s sklepom št. tolikointoliko naložilo nočnim čuvajem v karlavski kaznilnici nošo revolverjev, da je kaznilnični ravnateljstvo njemu poverilo dobavo službenih revolverjev in da pride po naročeno orožje — pet revolverjev — čez nekaj dni kaznilnični uradnik. Čez nekaj dni je res prišel k Čutiču mlad človek, ki se mu je predstavil za kaznilničnega adjutanta in odšel s petimi revolverji, vrednimi 170 K. Poteklo je dolgo časa, ne da bi kaznilnično ravnateljstvo poravnalo puškarjev račun. Čutiča je nazadnje minila potrpežljivost, pa je poslal ravnateljstvu opomin. Debelo pa je pogledal, kaj je dobil od ravnateljstva z obratno pošto odgovor, da kaznilnica ni naročila nobenih revolverjev in da je mož najbrž nasledel prekanjenemu sleparju. Čutič je ovidil zadevo policiji, ki je kmalu iztaknila sleparja v osebi nekega Seemanna, ki je tudi uradno štambiljo na premeten način izvalil nekemu graškemu izdelovalcu štambilj.

— Stavbena in gostilničarska zadruga Delavski dom v Trbovljah r. z. z o. z. vabi vse člane na redni občni zbor, ki bo v nedeljo 10. marca t. l. ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih »Delavskega doma« z običajnim dnevnim redom.

Koroško.

— Dopolnilna volitev v beljaškem okraju. Volilni imeniki so razporeženi na vpogled od 4. marca do 18. marca v vseh občinah beljaškega volil. okraja. V Beljaku so razgrnjeni volilni imeniki od 9. dopoldne do 5. popoldne na rotovžu (l. nadstr.). v ostalih občinah pa po tri ure na dan. Naši zaupniki morajo takoj zgotoviti volilni kataster in ga primerjati z volilnim imenikom. Kdor ni v imeniku, mora vložiti reklamacijo. Za reklamacijo je treba: delavske knjižice, ali domovnice, rojstnega lista ali pa vojaškega lista in pa potrdilo župana ali hišnega gospodarja, da biva reklamant leto dni nepretrgoma v občini. Vsi dokumenti v volilnih zadevah so koleka prosti in župani so dolžni brezplačno izdajati navedena potrdila. Zaupniki morajo takoj zahtevati prepis volilnega imenika; kjer ga ne dobe, morajo volilci imenik sami prepisati in jim župan ne sme zabraniti prepisovanja. Prepis volilnega imenika je potreben, da se delavci lahko prepričajo, če so v volilnem imeniku. Kdor ni v volilnem imeniku in ne vloži pred potekom reklamacijske dobe reklamacije, izgubi volilno pravico. Zato ne odlašajte z reklamacijami. Reklamacijske formulare dobite pri vseh zaupnikih ali pa od volilnega odbora v Beljaku (Kaiser-Josef-Platz št. 4. Arbeiterheim).

— Okrajna konferenca za beljaški agitacijski okraj je bila v nedeljo 25. februarja. Iz poročila o delovanju posnemamo, da je šlebo politična organizacija 31. decembra 1911 1360 članov, ženska organizacija 260 članic, strokovne organizacije 1531 članov, ostale socialno-demokratske organizacije 905 članov. Shodov je bilo v minulnem letu 126, sej in konferenc 30. V agitacijskem okraju (Beljak-Smohor-Rožek) je bilo pri zadnji državnozbornski volitvi oddanih 5082 soc. demokratičnih glasov. Za okrajnega zaupnika je bil izvoljen sodrug Schatzmayer.

Goriško.

— Iz Nabrežne. »Zveza klesarjev v Avstriji« krajna skupina nabrežinska je priredila 17. in 20. februarja maskeradna plesa s srečlovm, ki sta izkazala 173 K 34 vin. čistega dobička, 86 K 67 vin. smo poslali za tiskovni sklad »Zarja«, prav toliko »Socialista friulano«. Za tiskovni sklad »Zarje« je bil nadalje med plesom nabran znesek 2 K 35 vin., sodrug Marij Pertot pa je daroval 1 K. Hvala darovalcem!

— Klerikalni obrekovalci. Goriški »Novi čas« je objavil članek, v katerem s solzami v očeh pomiluje bolnega delavca — ime klerikalni pošojenjak seve iz previdnosti zamolči —, ki se je, tako pripoveduje, napol mrtev privlekel do zdravnika okr. boln. blagajne in ga naprosil, da mu napravi listek za bolnico — na stroške socialno-demokratske stranke. Nabrežinski delavci so se temu izrodu bolne klerikalne fantazije glasno krohotali, ker so prvič izvedeli, da naša stranka pošilja ljudi v spital. Klerikalni dopisnik je hudoben, ampak večja od njegove hudobije je njegova neumnost in socialno-demokratska stranka mu kar odkrito izjavlja, da za takega neozdravljivega norca ne prevzame bolničnih stroškov! — Mefisto.

— Podbrdo. V nedeljo 3. t. m. je bil javen shod s predavanjem sodruga dr. Tume: Kmet, delavec in socializem. Na shod je prišlo lepo število sodrugov iz Bohinjske Bistrice in Jesenice, domačini v Podbrdu pa so bili le malo zastopani, po eni strani zaradi skrajno neugodnega vremena, po drugi strani so vajeni posebnih vabil in posebne agitacije na shode. Zelenižariji, ki so shod sklicali, pa so se omejili na lepake. Vendar se je tudi v zapuščenem gorskem kotu pod Črno prstjo obudilo zanimanje za socialno-demokratsko gibanje med kmeti. Prebiti je trdo skorjo predsodkov, katere imajo proti socializmu vsled napačnega in vednega razlaganja od strani duhovstva. Na shodu se kmetje vidno zanimajo za gospodarske probleme in gospodarsko stališče delavstva ter spoznavajo potrebo sodelovanja delavca in poljedelca. Vsekako so tla tudi v Podbrdu pripravljena, da se ustanovi v kratkem krajna politična organizacija.

Trst.

— Tepen, ker je hotel izstopiti iz stranke. Včerajšnja »Edinost« prinaša pod tem naslovom senzacijsko vest, da so socialni demokratje naklestili nekega »sodruga« samo zato, ker je rekel, da izstopi iz stranke. Mi bi vprašali »Edinost«, ali bi nam ne mogla morda povedati kaj več o tej zadevi, ker se nam zdj pač neverjetna. Iz novice je razvidna le zlobnost »Edinosti«, katera hoče pokazati svojim čitateljem socialno-demokratske delavce kot barabe, breznačajne, vse drugo kot poštene ljudi. Morda »Edinost« sodi vse po svojih pristaših, ki so svoj čas izvalili mirne naše sodruga in jih zasmehovali; hoteli so na vsak način izzvati naše sodruga, da bi potem lahko tožili, kako socialni demokratje napadajo narodne delavce. Eden teh junakov je pač »bufo« Jaklič, ki je hodil po shodih vseh oborožen, od glave do pete. Priporočamo »Edinosti«, če hoče dati svojim čitateljem senzacijskih vesti, naj jih išče med svojimi pristaši in naj pusti spore med našimi sodrugi onim, ki so v to poklicani, da jih rešijo; tudi mi bi lahko prinašali resnične slučaje, n. pr. z obnega zbora konsumnih zadrug N. D. O., kjer so člani drug drugega s klofutam pod mizo metali; upamo, da nas bo »Edinost« pač razumela!

— Smrtna nezgoda na delu. Pred par dnevi je bil zaposlen v slovenjem gradu zidarski pomočnik Jernej Mertovž pri podiranju stare hiše, ki je bila last trgovčeve vdove Jere Gramolškove v St. Janžu pri Spodnjem Dravogradu. Ko je Mertovž izpodkopaval dva metra visok zid, se je zid nenadoma prevrnil in pokopal pod seboj na tleh sedečega Mertovža. Prepeljali so težko ranjenega v slovenjegraško bolnišnico, kjer je dan na to umrl.

— Smrtna nezgoda. V tržaškem hotelu Palast je zašel natak Ivan Pospihal z glavo med dvigalo in zid. Natakariju je glavo popolnoma zmečkalo in je bil takoj mrtev.

Umetnost in književnost.

— Iz pisarne slovenskega gledališča. Ker je gospod Križaj močno ohripel, se jutri, v četrtek ne more peti nameravani »Dijak prosjak«, temveč se ponove Parmove »Čarlične amacneke« na par. Premiera Millockerjeve opere bo, čim okreva g. Križaj.

Sattnerjev oratorij je največje slovensko koncertno delo. Njega izvajanje bo trajalo najbrž dve uri. Delo obsega tri dele: I. del Marijina smrt na zemlji in prehod v večnost; II. Marijino vnebovzetje, prihod v nebesa; III. Marijino kronanje v nebesih. Oratorij vsebuje samostojne orkestralne točke, mogočne mešane zborre, dva moška in dva mešana zbora, ki predstavljajo deloma nebeščane, kore angelov in zemljanov. Solistične vloge imajo: Marija v svojih spevih in v svojem hrepenenju združiti se z nebeškimi ženinom, njen govor pred smrtjo in njeni Boga slaveči spevi-jubilacije od njenem kronanju v nebesih, (sopran); drugo glavno vlogo ima ženin — Sv. Duh v nebesih, ki kliče Marijo k sebi v I. delu in pripovedovalec ter proroški glas v I. in II. delu ima bas-baritonist; nadaljne vloge imajo angeli in sicer sopran in tenor. Pri koncertu bodo sodelovali: vloga Marije poje koncertna pevka gospa Pavla Lovšetova, vloga sopranskega angelskega glasu poje gospa Jeanetta pl. Foedranspergova, vloga tenorskega angelskega glasu g. operni pevec Ljubiša Iličič, in vloga Sv. Duha — ženina, pripovedovalca ter proroškega glasu — operni pevec g. Josip Križaj.

Vestnik organizacij.

Kolodvorska podružnica »Vzajemnosti« ima v sredo dne 6. t. m. ob 8. zvečer v gostilni pri Petriču na Resljevi cesti št. 22 važen sestanek. Sodrugi, udeležite se ga polnoštevilno!

Ženska podružnica »Vzajemnosti« ima v četrtek dne 7. t. m. ob pol 8. zvečer v gostilni pri Petriču na Resljevi cesti št. 22 sestanek članic, na katerega opozarjamo vse sodružice.

Seja tesnih delavcev bo v četrtek točno ob 6. zvečer v društvenem lokal. Vsled sklepa zadnje odboje seje, so vsi odborniki proti določenim globi zavezani, da se udeležujejo vseh sej, na kar vse prizadete opozarjamo! — Babšek. Javen pekovski shod bo v četrtek ob 2. popoldne v gostilni »Leona«, Florjanska ulica št. 6.

Klesarski shod bo v soboto zvečer ob 5. v gostilni »Petriča« na Resljevi cesti.

Trbovlje. Prihodnja vaja pevskega zbora ne bo v nedeljo, dne 10. t. m., temveč v soboto, dne 9. t. m. ob 6. zvečer.

magistru. Dočim policija potlačuje velike meščanske lumparije, delavce preganja in vtika v zapore za vsako malenkost, kakor da ne veljajo za vse ljudi enake postave. Velikih lumpov ne obešajo, ampak le male, pravi pregovor. — Z ljubljansko policijo se bo treba še temeljito pečati.

— Umrl je v nedeljo nanaglo v 62. letu starosti sodrug Anton Klobčaver, invalidni poduradnik južne železnice in odbornik šentjakobske podružnice »Vzajemnosti«. Naša stranka izgubi z njim živahnega sodelavca. N. v. m. p.!

— Podružnica Vzajemnosti Vič-Glince je priredila dne 3. marca t. l. ob 3. popoldne v salonu gostilne Tabor v Rožni dolini javen društven shod, na katerem se je izvolil tudi definitivni odbor. Izvoljeni so bili sledeči sodrugi: Načelnik: Horvat; namestnik: Gorjup; blagajnik: Buda; namestnik: Peterca; zapisnikar: Sluga; namestnik: Prevc; odbornika: Korošec, Kokalj; v nadzorstvo: Bračda, Colnar. Shod je bil zelo dobro obiskan.

— Pevsko društvo »Slavec« priredi v nedeljo dne 10. t. m. za svoje člane in prijatelje društva zabavni večer v restavracijskih prostorih »Narodnega doma«. Začetek ob osmih zvečer. Vstop prost.

— Redni občni zbor društva »Slavec« bo v nedeljo, dne 17. t. m. ob 2. popoldne v restavracijskih prostorih »Nar. doma« z običajnim dnevnim redom.

— V Postojni se je v nedeljo ustanovila podružnica naše kranjske delavske zveze »Vzajemnosti«. Živahno gibanje naših sodrugov v minulnem letu je rodilo potrebo, da se medsebojni stiki ohranijo in da se v to gibanje pritegne v Postojni vse, kar čuti z nami. Da se to uresniči, je bilo mogoče le na tak način, da se v Postojni ustanovi delavsko izobraževalno društvo, ki bo širilo in poglobljalo naša stremjenja med pristaši in zanašalo naše ideje po širini Notranjski. V nedeljo se je ta načrt uresničil in naša podružnica »Vzajemnosti« si je izvolila odbor, ki si je nadel nalogo biti duša našega gibanja po Notranjskem. Za predsednika podružnice so sodrugi izvolili sodruga Heliodora Petriča; v odbor pa so stopili tudi starejši sodrugi, ki bodo skrbeli za razvoj mlade organizacije. Zbirališče članov je pri sodrugu blagajniku Milavcu (gostilna Vadal na kolo-dvorski cesti). Blagajnik sprejema člane, pobira prispevke in prodaja tudi strankine znake. Postojnski sodrugi, sedaj pa na delo, da bo v najkrajšem času vsak postojnski delavec zaveden član naše podružnice.

— Pretep s smrtnim izidom med cigani. Pretečeni teden se je priklatilo v novomeški okraj precej ciganov-godcev po imenu Rajhardi, ki so doma iz Kroke na Gorenjskem in med katerimi je bil tudi cigan Valentin Rak. Ta ciganska družba je dne 3. t. m. stanovala v Brusnicah, v vasi, ki je nedaleč od Novega mesta, kjer so cigani tudi po hišah igrali in godli. Prenočili so seveda tudi v tej vasi, in sicer na Turkovem podu. Okrog polnoči se je pa med cigani vnel prepir iz neznanega vzroka, pri katerem sta se pograbila Rihard Rajhard in Valentin Rak ter se tako ruvala, da je končno Rihard Rajhard prijel kakih 13 cm dolg, špičast kuhinjski nož ter začel Raka s tem tako neumljeno obdelovati. Rak je bil po celem životu, posebno po gornjem delu života, ves oklan in obrezen. Udarci oziroma vbodljaji, so bili tako močni, da se je celo noževa konica, ki se je zadel v Rakove kosti, zakrivila; najbolj pa je bil Rak ranjen na levo roko, ki je vsa obrezana. V sled teh poškodb, ki so bile smrtonosne, je Rak umrl. Rihard Rajhard je hotel še na druge cigane streljati in je že segel po dvocevni samokres (pištolo), ki mu ga je pa vzela ciganka, ki ga skrla, tako da ga ni mogel najti. Samokres je zelo močan ter so bile tudi obe cevi nabite. Gotovo bi bil ustrelil še kakega drugega cigana, če ne bi bila ceganka to preprečila. Rajhard sam je dobil tudi precej poškodb, a se ne ve, mu je li te prizadajal Rak ali kak drug cigan. Dne 4. t. m. jutraj so Rajharda odpeljali v preiskovalne zapore v novomeško okrožno sodišče; Rak pa je mrtev v Brusnicah pričakoval sodne komisije.

— Pozor pred ponarejenimi novci! Po mestu krožijo ponarejeni dvajsetinarški novci, ki so zelo dobro izdelani. Bodite torej pozorni!

— S trebuhom za kruhom. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 230 Hrvatov in 40 Macedoncev. 30 Hrvatov se je odpeljalo v Solnograd, 20 v Nemčijo, 25 pa na Dunaj. 12 Kočvarjev se je istotako odpeljalo na Dunaj, 200 Lahov pa v Gradec.

Idrija

— Prostovoljno gasilno društvo v Idriji je na izrednem občnem zboru dne 3. t. m. izpremenilo dosedanja pravila v tem smislu, da se sprejemajo tudi ženske kot delavne članice društva. Priglasitih je doslej 61 delavnih članic. Članarina je mesečno 40 vin. Društvo se bo odslej imenovalo »Gasilna straža v Idriji«.

— Inkurence se vedno bolj poslužuje trgovcev in avtomobilni podjetnik Valentin Lapažne v Idriji. Može hoče nasprotovati v prvi vrsti konzumnim zapovedim, Konkurira z izgubo, o kateri vedno pripoveduje, da jo ima. Nam se zdi, da mož spekulira na nevednost ljudi.

— Kdo laže? Na znanem shodu 25. m. m. je poročal zaupnik klerikalne stranke J. Kavčič, da poslanec Gostinčar na njegovo povabilo zato ni prišel v Idrijo na shod, ker je bil že popred naznanil shod na Zireh. C. kr. okrajno glavarstvo v Logatcu pa je reklo, da Gostinčarja shod za 25. svečana v Zireh zato ne more dovoliti, ker ga je prepozno naznanil. Mi smo mnenja, da bo zadnje pravo.

Štajersko.

— Trdosrčna trboveljska premogokopna družba. Združena bratovska skladnica za Trbovlje, Hrastnik in Ojstro je sklenila, da se zviša pokojnina onemoglim rudarjem. Dala je natančno izračunati tozadevne stroške po zavarovalnem tehniku na Dunaju. Nato se je ves načrt poslal upravnemu svetu trboveljske premogokopne družbe na Dunaj, da ga odobri in prispeva nekaj od svoje strani za te stroške.

odšel bataljon naših vojakov na poizvedovanje proti Bir Redan Šerifu. Okolo 11. dopoldne je napadla 300 Arabcev kompanijo, ki smo jo bili poslali, da varuje desno krilo. Boj je trajal do 5. popoldne, slednjič se je moral sovražnik umakniti. Ponoči se je bataljon vrnil v Tripolis z 9 mrtvimi in 28 ranjenimi vojaki. Sovražnik je imel nad 100 mrtvih.

Boj pri Derni.

Rim, 6. marca. „Agenzia Stefani“ poroča iz Derne: Sovražnik je nenadno napadel oddelek 35. pešpolka, ki smo ga poslali, da varuje dela pri mali utrdbi Lombardija. Po trirurnem boju smo pregnali sovražnika iz njegovih postojank. Ob 11. dopoldne je sovražnik napad ponovil v mnogo večjem številu. Naše čete so pregnale sovražnika iz majhne doline, kjer se je bil držal do 3. popoldne. Sovražnikove izgube so znatne. Na naši strani je bilo 150 vojakov nesposobnih za boj.

Italijani bombardirajo.

Perim, 5. marca. Sredi je bombardirala italijanska križarka Dubab, dvajset milj severno od Perima.

Sveta vojska.

Carigrad, 6. marca. Poslanec iz Jemena je sporočil notranjemu ministru, da je somalijski sultan razglasil sveto vojsko proti Italijanom.

Dementirana vest.

Carigrad, 5. marca. Vest o prihodu italijanskega brodograja je neresnična.

Zaprte Dardanele.

Carigrad, 5. marca. Porta je sklenila, da Dardanele čez noč zapre, ker se hoče zavarovati proti italijanskemu nenadnemu napadu.

Posredovanje.

Carigrad, 6. marca. Na porto so došle vesti, da je ruski poslanik v Rimu že storil potrebne korake, da zve pogoje, pod katerimi bi bila Italija pripravljena skleniti mir.

IZPOR KROJAČEV NA NEMŠKEM.

Berlin, 6. marca. Izpor krojačev v Berlinu in večini drugih mest se izvrši najbrž že danes zvečer. Izprli bodo 80.000 do 100.000 delavcev.

SPLOŠNA ANGLEŠKA RUDARSKA STAVKA.
Solidarnost železničarjev in prevoznikov s stavkojučimi.

London, 6. marca. V Sheffieldu je zboroval velik shod železniških nastavljenec, ki je sklenil, da z vsemi močmi podpre rudarje v boju, ako treba, tudi s stavko. Danes zborujejo v Londonu prevozniki in namestniki, da pokličejo vse prevoznike na plan, ako bi vlada hotela kaziti rudarsko stavko z vojaštvom.

Ogromne posledice.

London, 6. marca. Iz vseh krajev dežele, zlasti iz okrajev z železarsko industrijo, neprenehoma prihajajo vesti o zatvoritvi tovaren in o prenehanju dela v zasebnih podjetjih. Na železnicah vozi 2000 vlakov manj. Paroplovna linija Fokelstone—Boulogne je ustavila promet.

ODMEVI ANGLEŠKE RUDARSKE STAVKE.

Mezdno gibanje na severnem Českem.

Mostec, 6. marca. V Uniji rudarjev avstrijskih organizirani rudarji so vložili pri svojih rudniških ravnateljstvih zahteve, da dovolje s 14. marcem po vseh čeških rudnikih rjavega premoga 25 odstotno povišanje plače. Nadalje so stavili še druge zahteve.

Kritičen položaj med ruskimi rudarji.

Berlin, 6. marca. Rudniška ravnateljstva nič več ne prikrivajo, da je med ruskimi rudarji velika napetost, ki lahko privede do izbruha stavke.

Enodnevna splošna stavka francoskih rudarjev.

Pariz, 6. marca. V Carmauxu je zborovalo 3000 rudarjev, ki so soglasno sklenili, da se pridružijo na 11. marec določeni splošni stavki, ki naj vlado resno opozori na rudarske zahteve. Ako bi bil ta opomin brezuspešen, je treba poseči po vseh sredstvih, da se doseže cilj. Podobne sklepe so sklenili tudi rudarji v Ricamarieu in Firminy.

SRDITE SUFRAGETKE.

Pobijanje šip.

London, 5. marca. Kljub hudemu naliivu so sufragetke včeraj zopet uprizorile demonstracije ter pobijale šipe; nekaj šip so razsule tudi na parlamentu. Policija je aretirala 200 demonstrantk. Ponekod so se sufragetke zabarikadirale z deskami in kraji. Sodniki so takoj sodili in obsodili hude borilke za ženske pravice na kazni do dveh mesecev. Občinstvo je zavzelo povsem sovražno stališče proti sufragetkam.

VOJAŠKA REVOLTA NA KITAJSKEM.

Upor mandžurskih vojakov.

Kuldža, 6. marca. Upor med mandžurskimi četami še širi. Uporniki so pomorili uradnike. Med Kirgizi vre.

Plenjenje po mestih.

Peking, 6. marca. Uporni vojaki plenijo po mestih. V Pekingu je mir. Sodijo, da upor kmalu

pojenja, ako se vojaki na jugu ne pridružijo Mandžuriji.

Položaj v Tjentsinu.

Tjentsin, 6. marca. Čeprav je mesto mirno, leži nad njim nekaj tesnega. Vsa trgovina miruje. Po cestah leže obžgana mrtva trupla. Več upornikov so včeraj usmrtili.

Odgovorni urednik Fran Bartl
Izdaja in založba Zorje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Tiskovni sklad „Zorje“: V gostilni pri „Raku“ in pri sodrugih nabrali I. P. (Jaka, ti si pa na vrh!) 5 K; Jernej Dolenc v Hrastniku 1 K — Ker smo 5 minut molčali, 2 K za „Zorjo“ smo nabrali. Sodrugi le posnemajte in za „Zorjo“ le nabirajte! — Neigran tarok ob slovesu: 10 K. — Živeli nabiralci in darovalci!

Dr. B. Ipavic

asistent oddelkov za ženske bolezni in porodništvo deželne bolnice

ordinira od danes naprej

Dalmatinova ulica 11.

Poslano.

Delavske zadruga za Trst, Istro in Furlanijo

vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

VIII. zadržno leto. 5155 članov.

Mesečni izkaz.

Blago razdeljeno članom:

Doba	1910—1911:	1911—1912:
Julij	kron 83578 77	kron 85989 77
Avgust	" 78953 25	" 83176 99
September	" 80491 27	" 93174 89
Oktober	" 93785 93	" 99190 41
November	" 88512 12	" 98484 55
December	" 96725 68	" 109368 77
Januar	" 87554 39	" 110449 27
Februar	" 83685 07	" 104572 98
	kron 693286 48	kron 784407 63

Podpora vdovam in bolnim članom:
V dobi od 1. julija do 29. februarja se je razdelilo bolnim članom, vdovam in sirotam 5681 83 kron podpore.

Dividende:

Do 29. februarja se je izročilo članom na račun dividend od dobe 1910—11. blaga za svoto 7393 24 kron, in pridržalo na račun zadržnega deleža kron 6539 28, skupaj 13932 52.

Trst, 29. februarja 1912.

Restavracija

„Narodni dom“

v Ljubljani

sporoča, da ima vpeljeno dobro domačo ter pristno češko, dunajsko in italijansko kuhinjo, ter se priporoča za prireditve skupnih banketov, obedov in večerij.

Za večerje je poskrbljeno pred in po gledališki predstavi.

Sprejemajo se deklice za učenje v kuhanju. Zajtrki od 20 vin. nadalje, kosilo od 60 vin. nadalje, večerjo od 40 vin. nadalje.

Dobra vina in vedno sveže pivo.

Veliki gostilniški prostori in arena so jako primerni za

občne zборе, shode in zborovanja.

Vsako nedeljo in praznik je ves dan in zvečer kegljišče na razpolago.

Na vrtn krasen prostor za balincanje.

Vljudno se priporoča

Marija Dražilova,
gostilničarka.

Železnato vino s kino

lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani

.. Dunajska cesta ..

Železnato vino lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani vsebuje v resnici in vedno navedeno množino železa, ima neoporečno zdravilno vrednost in prednjači zadržitega vsem drugim železnatim izdelkom.

A. Zupančič

knjigovez v Ljubljani

Slomškova ulica štey. 31

priporoča svojo na na novo urejeno

knjigoveznico

za prijazna naročila vsakovrstnih v knjigoveško stroko spadajočih del. — Razen vezanja raznih knjig za knjižnice in šolsko rabo se še posebno priporoča za naročila trgovskih knjig (protokolov), različnih map, vzorčnih knjig in vsakovrstnih kartonaž. Izdeluje tudi okvirje in passepapir, tout, priklade za različne podobe, fotografije itd

Cene nizke.

Postrežba točna.

Tobakarne oziroma prodajalne „Zorje“ v Trstu so:

Južni kolodvor.

Ficke, Kasel Silos pred vhodom v prosto luko.

Moze, ulica Miramar 1.

Magnolo, ulica Belvedere

Gostilna Internacional, ulica Giovanni Boc-

cacio št. 25.

Lavrenčič, trg pred Kasarno (Piazza Ca-

serma).

Pipan, ulica Ponte della Fabra.

Gramaticopulo, Piazza Barriera.

Bruna, ulica del Rivo.

Raitinger, Riva Grumola št. 20.

Hoeltl, trafika na državnem kolodvoru

Bajc, ulica Ceppa.

Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.

Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.

Geržina, Rojan.

C. kr. priv.

občna zavarovalnica.

Aassicurazioni Generali v Trstu

Ustanovljena leta 1831. — Jamstveni zakladi znašajo nad 392 milijonov kron.

Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka za življenje.

	mesece febr. 1912	od januarja 1912
Vložilo se je ponudb	2188	4688
za zavarovano svoto	K 17,378.601-45	K 37,678.199-19
Izgotovljenih polic je bilo	1952	4065
za zavarovano svoto	K 16,040.490-28	K 33,843.335-23
Naznanjene škode znašajo	K 1,250.771-62	K 1,812.201-33

Naznanilo in priporočilo.

Vljudno naznanjam slavnemu občinstvu da sem prevzela, staro, dobro znano

gostilno „pri Raku“

Krakovski nasip štey. 4.

Točila bodem vedno sveže pivo in dobra pristna vina. Skrbela bodem tudi za dobro kuhinjo; gorka in mrzla jedila vedno na razpolago. — Sprejmejo se tudi naročniki na kosilo in večerjo. — Kosilo od 50 vin. dalje, večerja pa od 28 vin. dalje.

Istotam se takoj odda majhna meblovana soba s hrano.

Za prijazen in obilen obisk se najtopleje priporoča

AVRELIJA SETINA, gostilničarka.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta štey. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Delavska hranilnica in posojilnica

vpisana zadruga z omejenim jamstvom v Ljubljani

vabi na

III. redni občni zbor

ki se vrši 9. marca ob 8. zvečer v Šelenburgovi ul. št. 611.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje letnega računa.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Razpravljanje in sklepanje o predlogih posameznih članov.

V slučaju nesklepčnosti se vrši v smislu § 30. zadruginih pravil dne 23. marca ob istem času ravnotam drug občni zbor z istim dnevnim redom.

Načelstvo.

Če hočeš kaj zanimivega čitati, tedaj pojdi po 2. snopič

Doylovih detektivskih povesti

SHERLOCK HOLMESA

ter se naroči na nadaljnje

Kje? Pri tvrdki Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani ali pa v vseh drugih knjigarnah